

**Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, vývojové, umělecké nebo další
tvůrčí činnosti**

Cyrlometodějské teologické fakulty UP v Olomouci

Olomouc, říjen 1999

1. Úvod

1.1 Východisko dlouhodobého záměru CMTF UP

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnost (dále jen DZ) CMTF UP vychází z ustanovení zákona č. 111/ 1998 Sb. o vysokých školách § 21, odst. 1 písm. b), vychází z »Dlouhodobého záměru MŠMT« a »Dlouhodobého záměru UP v Olomouci«. Na základě ustanovení zákona č. 111/ 1998 o vysokých školách § 33, odst. 4 vychází DZ CMTF UP ze »Statutu CMTF UP«, který upravuje studium katolické teologie v souladu s vnitřními předpisy katolické církve (konkrétně »Kodex kanonického práva«, apoštolské konstituce »Sapientia christiana« a »Ex corde Ecclesiae« a další příslušné předpisy). Smyslem tohoto ustanovení je vnitřní autonomie církve a její samostatná a nezávislá rozhodovací pravomoc především v oblasti pracovněprávních a programových na půdě CMTF UP (srv. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26.3. 1997 sp. zn. I ÚS 211/96). Vzhledem ke skutečnosti, že nebyly vyřešeny vztahy mezi církvemi a státem a při neexistenci konkordátu se Svatým stolcem, může docházet k nevyjasněným vztahům v činnosti CMTF.

1.2 Postavení a cíle CMTF UP

Cyriometodějská teologická fakulta je součástí Univerzity Palackého v Olomouci, kanonicky potvrzená Apoštolským stolcem, s akreditovanými bakalářskými, magisterskými a doktorskými studijními programy a akreditovanými habilitačními řízeními a řízeními ke jmenování profesorem.

Cílem CMTF UP je¹

- a) vědecké bádání, vzdělávání a rozvoj vlastních disciplín hlubším pronikáním do křesťanského zjevení a toho, co je s ním spojeno, jeho pravdy systematicky a zřetelně vysvětlovat, v jeho světle zvažovat nové otázky vyplývající z pokroku doby a vhodným způsobem předkládat lidem dnešní doby
- b) podporovat teologické vědecké bádání ve smyslu vyšší syntézy poznání a přispívat tím k ochraně a rozvoji lidské důstojnosti a kulturního dědictví
- c) vést k dialogu mezi vírou a rozumem, pečovat o etické a morální uplatnění svých metod a dosažených objevů
- d) přinášet teologickou perspektivu ostatním vědeckým disciplínám, programově proto být interdisciplinárním bádáním a vzděláváním
- e) vzdělávat studenty ve vlastních disciplínách podle katolického učení a vhodně je připravovat na kněžské povolání a povolání laiků k plnění úkolů v institucích katolické církve i mimo ně, pastoračních a sociálně-charitativních oblastech, školství, výchově a kultuře a při výkonu státní správy, dotýkajících se těchto oblastí
- f) poskytnout účinnou pomoc církvim v celé ČR ve všech oblastech její činnosti

CMTF UP úzce spolupracuje s Českou biskupskou konferencí, s jednotlivými diecézemi římsko-katolické církve a řecko-katolické eparchie, s Konferencí vyšších řeholních představených a v duchu ekumenismu s ostatními církvemi v ČR. Úzce koordinuje svoji činnost s TF JU v Českých Budějovicích a KTF UK v Praze, v oblasti výzkumné i pedagogické spolupracuje se všemi teologickými fakultami v ČR. Důležitou součástí činnosti CMTF UP je kooperace činnosti s Arcibiskupským kněžským seminářem v Olomouci.

¹ Srv. SCh 3.

Záměrem CMTF UP je prohloubit a zintenzívnit tyto vztahy na základě konkrétních společných projektů.

2. VYUŽITÍ INTELEKTUÁLNÍHO POTENCIÁLU MLADÉ GENERACE

2.1 Počty a struktura studentů

Přepokládané počty studentů v jednotlivých studijních programech jsou pro akademický rok 1999/2000 následující:

Studijní program »teologie« (prezenční pětileté magisterské studium): 235 studentů

Studijní program »učitelství pro 2. stupeň základních škol« (prezenční čtyřleté magisterské studium obor křesťanská výchova – český jazyk): 60 studentů.

Studijní program »křesťanská výchova« (pětileté kombinované magisterské studium): 331 studentů.

Studijní program »teologie« (doktorské studium): 76 studentů (z toho 14 interních a 62 externích).

Předpokládaná volná kapacita studijních míst k uspokojení poptávky pro příštích pět let zůstává zachována s tím, že velký nedostatek kandidátů kněžství si žádá v budoucnu intenzivní propagaci oboru »teologie« s důrazem na kněžskou službu. Plán přijetí zůstává pro příštích pět let stabilní: Studijní program »teologie« - 60 míst, studijní program »učitelství pro 2. stupeň základních škol« - 15 míst, studijní program »křesťanská výchova« - 90 míst.

DZ CMTF UP předpokládá další růst doktorského studia v oboru »teologie«.

2.2 Otevřený přístup na vysokou školu

CMTF UP je otevřena pro všechny uchazeče o studium, domácí i zahraniční. Podmínkou je splnění podmínek pro přijetí a úspěšné absolvování přijímacího řízení. Důraz bude kladen na vyšší jazykovou připravenost kandidátů.

2.3 Diverzifikace studijní nabídky

Kromě již akreditovaných studijních oborů se připravují další studijní obory, případně kombinace oborů v rámci UP, včetně krátkých studijních programů (podrobněji viz bod 4.).

V rámci samostatného vytváření osobních studijních programů si studenti mohou zapisovat některé předměty ze studijní nabídky jiných fakult UP.

Vybraní studenti jsou vysíláni fakultou k absolvování části studia na renomovaných zahraničních univerzitách ve spolupráci s církevními institucemi v ČR i v zahraničí.

3. VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ A TRH PRÁCE

3.1 Monitorování situace na trhu práce

CMTF UP pozorně sleduje situaci na trhu práce a upozorňuje na tuto situaci zájemce o studium v oborech, které nabízí. Vytváří podmínky pro souběžné studium dalších oborů, v rámci studia oboru učitelství pro 2. stupeň základních škol připravuje ve spolupráci s Pedagogickou fakultou UP nové kombinace aprobačních předmětů, včetně zavedení nových studijních oborů.

3.2 Analýza poptávky a uplatnění absolventů

CMTF UP konstatuje dlouhodobý radikální nedostatek kněží v církevních institucích, počet absolventů nestačí zamezit poklesu kněží v pastorační službě církve. Náročnost vzdělání a především formace je natolik obtížnou skutečností, že vysvětluje těžkosti na tomto poli. Problém je studován celosvětově. CMTF UP začala sledovat poptávku a jejich faktické uplatnění dotazníkovými akcemi, udržuje kontakty s absolventy a organizuje příležitostná setkání absolventů spojených s výměnou zkušeností z praxe. CMTF UP podporuje praxi studentů, které umožňují nalézt uplatnění po absolvování fakulty.

3.3 Profesní poradenství

CMTF UP chápe profesní poradenství v širším smyslu jako celistvou osobnostní a duchovní formaci. Kandidáti kněžství sledují specifický formační program v Arcibiskupském kněžském semináři nebo ve svých řádových domech. Tento program je koordinován se studijním programem fakulty. CMTF UP zřizuje své poradenské centrum v úzké souvislosti s pastorační péčí o studenty naší fakulty i studenty ostatních fakult UP. Uvádí v život směrnicí ČBK »Duchovní péče o laiky působící v pastorační službě církve«.

3.4 Preferenční obory z hlediska uplatnění absolventů

Preferenčními obory jsou: doktorské studijní programy, studijní program »teologie« se zaměřením na kněžskou službu v církvi a se souběžným studiem jiných oborů, »učitelství pro 2. stupeň základních škol« různých kombinací, nově připravovaný obor bakalářského studia »charitní a sociální činnost«.

4. STUDIJNÍ PROGRAMY A VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 Restrukturalizace a vývoj studijních programů

V současné době všechny akreditované studijní obory probíhají procesem restrukturalizace z důvodů zkvalitnění vzdělávacího procesu, přizpůsobení současným požadavkům a přechodem na kreditový systém. Důraz je kladen na rozvoj doktorského studia nejen pro zájemce z ČR, ale i z ciziny.

4.2 Tvorba nových bakalářských studijních programů

Ve spolupráci s Vyšší odbornou školou sociální v Olomouci je připravován nový bakalářský studijní program »charitní a sociální činnost«, jehož otevření se předpokládá v roce 2000/2001. Další bakalářský program se připravuje v oblasti církevní hudby a ochrany církevních památek.

4.3 Inovace již uskutečněných studijních programů

Inovace studijních programů je spojena s integrací nových vědeckých poznatků a metod, včetně využití nových informačních technologií. Důraz je kladen na zapojení studentů do grantové činnosti, rozšiřuje se nabídka volitelných předmětů a seminářů. Cvičení a semináře se praktikují v malých skupinách. Rozšiřuje se spolupráci s odborníky z praxe.

4.4 Řešení problémů studijní neúspěšnosti

Méně úspěšným studentům jsou nabízeny konzultace, u větších skupin pomocné opakovací cvičení. Důraz je kladen i na kvalitní průběh přijímacího řízení. Nově jsou zaváděny propedeutické semináře s důrazem na osvojení si vědeckých metod práce. Pravidelné analýzy výsledků ukazují, že odchod studenta ze studií je spojen spíše s formačními otázkami než s nedostatečnými studijními výsledky. Výsledky práce studentů se probírají pravidelně na poradách kateder a pracovních setkáních pedagogů.

4.5 Rozvoj nových forem studia

Cílem fakulty je přejít z kombinované formy studia »křesťanské výchovy« na formu distanční, ke kterému je třeba připravit materiální a personální zázemí. Podle našich analýz jsou studenti s kombinovanou formou spokojeni.

4.6 Podpora studia zdravotně postižených

Zdravotně postižení studenti na fakultě studují, v případě potřeby je jim umožněn individuální studijní program. Ukazuje se potřeba větší propagace možností studia.

4.7 Kreditový systém

Studijní program »teologie« od akademického roku 1999/2000 se již realizuje v kreditovém systému studia. V dalším roce budou převedeny na kreditový systém všechny obory studia ve všech ročnících. Přejít na kreditový systém je spojen s počítačovým vybavením v návaznosti na zavedení tohoto systému v rámci celé univerzity.

5. CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

5.1 Tvorba studijních programů celoživotního vzdělávání

Fakulta vypracovala program permanentní formace a vzdělávání kněží ve všech diecézích na Moravě spojenou s přípravou pomůcek a materiálů.

5.2 Programy dalšího vzdělávání učitelů všech stupňů

Fakulta zabezpečuje další vzdělávání učitelů ve speciálních programech »etické výchovy«. Ve spolupráci s PdF UP připravuje doktorský studijní program pro absolventy magisterského studia učitelství pro 3. stupeň základních škol a pro absolventy kombinovaného magisterského studijního programu »křesťanská výchova«. Připraví speciální programy pro ředitele církevních škol a inspektory náboženství. Podílí se na přípravě nových učebnic a jejich metodiky.

5.3 Rekvalifikační kurzy

Fakulta umožňuje rozšiřující a doplňující studium »teologie« zájemcům v individuálním externím studiu, v jehož rámci mohou při splnění všech povinností získat titul magister v oboru teologie a pokračovat tak v doktorském studiu. Zájemcům o vybrané předměty fakulta umožňuje studium, konzultace a zkoušky z těchto předmětů formou mimořádného studia.

6. INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

Úkolem »Informačního centra fakulty« je systematické shromažďování a zveřejňování informací. Nové technologické možnosti je třeba doprovázet růstem schopností využívat daných prostředků studenty i vyučujícími. Důraz je kladen na reálné využití současných možností a zpracování nových struktur dialogu mezi studenty a vyučujícími. Některé semináře již jsou vedeny pomocí internetu. Vybavení počítači všech pracovišť, včetně počítačové laboratoře pro studenty je nutným předpokladem pro rozvoj informačních toků. Důležitým úkolem je digitalizace výsledků badatelské práce a jejich zpřístupnění odborné veřejnosti na internetu již na úrovni katedry.

Součástí informačního systému zůstává budování odborné knihovny, akvizice a organizace všech potřebných knihovnických služeb pod vedením »Knihovny rady CMTF«. Bude spolupracovat a koordinovat svoji činnost na základě smluv s ostatními teologickými knihovnami (knihovna Arcibiskupského kněžského semináře, knihovna Centra Aletti).

7. VÝZKUM A VÝVOJ NA CMTF UP

7.1 Rozvoj výzkumu na vysokých školách:

Priority ve výzkumu jsou vymezené ve Statutu Cyrilometodějské teologické fakulty, část 1, § 1, odst. 6: „Její vědeckobadatelská činnost se soustřeďuje na hlubší pronikání do křesťanského zjevení v biblických studiích, na rozvoj systematické teologie s ohledem na její různé podoby v dějinách křesťanského myšlení, na lepší porozumění filozofickému a teologickému tématu lidské svobody, na vybrané otázky církevních dějin a církevního práva, na liturgické slavení v kontextu sakrálního umění, na studium diference a jednoty evropských křesťanských tradic včetně spirituality křesťanského Východu a na problematiku křesťanské a etické výchovy a na další pastoračně teologické otázky.“

V rámci vymezeného vědeckého zaměření má CMTF přijaté dva výzkumné záměry (»Křesťanství a jednotná Evropa« a »Historický vývoj sakrální architektury v olomoucké arcidiecézi, význam symbolu v umění a liturgii«).

Fakulta výrazně neupřednostňuje žádný obor. Různými způsoby podporuje grantovou činnost. Odměňuje a finančně zvýhodňuje ty katedry, které prokazují vyšší vědecký výkon (získané granty, vedení studentů doktorského studijního programu, dosažené akademické tituly...) Jednotlivé katedry rozdělují odměny mezi své pracovníky i v závislosti na jejich mimofakultní činnosti (přednášky, články...).

Fakulta pocítuje stále nedostatek docentů a profesorů. Pro své mladé pracovníky vytváří prostor pro získání akademických titulů (umožňuje studijní pobyty v zahraničí; ve spolupráci s TF JU v Českých Budějovicích a Trnavskou univerzitou vydává nový odborný časopis, kde mohou prezentovat výsledky svého bádání...).

V současné době fakulta rozvíjí strukturu interního doktorského studijního programu. Z celkového počtu 76 doktorandů má 14 interních a i v budoucích letech hodlá jejich počet zvyšovat.

Fakulta chce stále důrazněji podporovat ty katedry, které vykazují vědeckou činnost; vyhlašovat své grantové soutěže; více koordinovat akviziční činnost; spolupracovat s našimi i zahraničními fakultami.

7.2 Zapojení do konkurenčního prostředí ve výzkumu a vývoji

Fakulta má především snahu spolupracovat s možnými konkurenčními školami. Chce tvořit prostředí vzájemné komunikace a spolupráce a tím napomáhat vyšší informovanosti a vědecké úrovni, která si stanovila do budoucnosti nárok dosažení evropské úrovně.

Stále ve větší míře se podílí na různých grantových soutěžích. Fakulta se pokusí zapojit do budování „Národních výzkumných center“.

7.3 Mobilita pracovníků ve výzkumu a vývoji.

Většina pracovníků CMTF získala své vědecké vzdělání v zahraničí a i nadále jsou podporováni v udržení osobních kontaktů. Fakulta umožňuje svým pracovníkům tvůrčí studijní volno v zahraničí.

7.4 Mezinárodní spolupráce

V roce 1998 vycestovalo do zahraničí 16 lidí. Je obtížné zpětně spočítat, kolik pracovníků fakultu navštívilo, protože udržujeme poměrně živé kontakty s Itálií, se Slovenskou a Polskou republikou.

Ve spolupráci se zahraničním partnerem byla vytištěna jedna publikace.

Fakulta v 5. rámcovém programu nenašla prostor, kde by se mohla zapojit.

Spolupracovala na jednom zahraničním grantu.

7.5 Zapojení do rozvíjející se infrastruktury

V této době je na fakultě studentům přístupná jedna počítačová místnost. Její vybavení však již neodpovídá současným požadavkům. Téměř všechny katedry jsou vybaveny počítačem a napojeny na internetovou síť. U Fondu rozvoje vysokých škol ČR je podán grant pro rok 2000 na celkové zlepšení počítačové sítě. Plánuje se vybudování informačního centra.

CMTF UP pracuje na vytvoření »Informačního centra fakulty« ve spolupráci s Informačním centrem UP (blíže viz bod 6.).

8. AKADEMIČTÍ PRACOVNÍCI CMTF UP

Na základě připravované analýzy chce fakulta dojít k nové systematizaci míst podle vypracovaných studijních programů. Fakulta bude dále připravovat své i cizí pracovníky k habilitačnímu řízení a profesorskému řízení. Věková struktura akademických pracovníků bude výrazně nižší než je průměr UP. Významnou součástí kvalifikačního růstu jsou zahraniční studia budoucích i současných pedagogů. Důraz je kladen na rozvoj doktorského studijního programu.

9. HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Fakulta spolupracuje na vytvoření kritérií hodnocení v rámci UP a je připravena je plně přijmout. Připravuje svůj vnitřní hodnotící systém v rámci pedagogické činnosti. Rozdělování prostředků na jednotlivé katedry je spojeno s hodnocením kvality jednotlivé katedry. Připravuje se systém sebehodnocení jednotlivých kurzů. Důležitou součástí je hodnocení školy absolventy. Hodnocení fakulty bude veřejně přístupné na internetu již na úrovni katedry.

Fakulta se připravuje na akreditaci habilitačních řízení a řízení ke jmenování profesorem a na úplnou akreditaci fakulty v roce 2001. Fakulta je připravena zpracovat doporučení Akreditační komise již v době přípravy na akreditaci.

10. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Fakulta úzce spolupracuje s římskými papežskými univerzitami, s teologickými fakultami na Slovensku a ve Střední Evropě. Připravuje sérii bilaterálních smluv o výměně studentů a pedagogů, časopisů a knih, společných výzkumných a pedagogických projektů. Důraz je kladen na osobní kontakt a překonávání bariér na nejnižší úrovni vztahů.

Fakulta bude pokračovat ve vysílání studentů na studie do zahraničí za pomoci církevních organizací i v rámci programů EU. Fakulta přijímá studenty ze zahraničí k základnímu i k doktorskému studijnímu programu.

Fakulta pracuje na programu intenzivní jazykové přípravy studentů.

11. ŘÍZENÍ VYSOKÝCH ŠKOL

Řízení fakulty je obsaženo v Organizačním řádu CMTF, který bude průběžně korigován. Fakulta plně využívá principu subsidiarity a manažerských kurzů pro vedoucí pracovníky již od úrovně vedoucího katedry.

Fakulta se hlásí k principu solidarity v rámci UP a bude jej preferovat. Interdisciplinární studium považuje za součást svých studijních programů, především doktorského studijního programu a výzkumných záměrů.

12. FINANCOVÁNÍ CMTF UP

Fakulta je připravena reagovat na zásady pro poskytování dotací a přizpůsobit svoji činnost tak, aby její výsledky ovlivnily pozitivně výši dotace určenou pro fakultu.

Fakulta bude usilovat získávat finanční prostředky v rámci grantové činnosti.

Součástí financování fakulty jsou i úsporná opatření, přísná rozpočtová kázeň, kontrola užívání finančních prostředků a průběžné hodnocení čerpání prostředků.

Fakulta usiluje o úpravu podkroví a rozšíření prostoru pro vyučující i studenty.

13. UBYTOVACÍ A STRAVOVACÍ ZAŘÍZENÍ A PÉČE O STUDENTY

Fakulta zprostředkuje dotaci kolejím pro své studenty připravujících se ke kněžství v Arcibiskupském kněžském semináři na smluvním základě. Je připravena se podílet na vybudování vlastní koleje ve spolupráci s Arcibiskupstvím olomouckým.

Fakulta zabezpečí profesionální poradenskou službu v oblasti duchovního doprovázení, vedení univerzitní farnosti a pomoci Vysokoškolskému katolickému hnutí v Olomouci. Chce přispět svými odborníky v oblasti vedení pastoračních rozhovorů celouniverzitnímu poradenskému centru.

V Olomouci 5.10.1999

doc. ThDr. Pavel Ambros
děkan CMTF UP